Ekonomisk administration för fiskevårdsområdet

fiskevattenägarna

Sveriges fiskevattenägareförbund

DELÄGARNA SKA BETALA SKATT FÖR FÖRENINGENS ÖVERSKOTT

Men föreningen redovisar moms

Principerna för en delägarbeskattad rättighetssamfällighet

En fiskevårdsområdesförening definieras som en ”föreningsförvaltad rättighetssamfällighet”. Samma sak gäller för en samfällighetsförening som förvaltar fiske.

– Man måste skilja på förvaltning och beskattning, säger Jan Andersson, auktoriserad revisor och expert på skatteregler för samfälligheter. Både fiskevårdsområdesföreningen och samfällighetsföreningen är föreningsförvaltade men delägarbeskattade, vilket betyder att årets resultat ska fördelas efter andelstal för inkomstbeskattning hos varje enskild fastighet och delägare. För skatteskyldighet gäller en nedre gräns på 1 500 kr för varje delägarfastighet.

För att kunna öppna bankkonto eller träffa liknande avtal, måste en fiskevårdsområdesförening på eget initiativ skaffa ett organisationsnummer hos Skatteverket. En samfällighetsförening, däremot, får automatiskt ett organisationsnummer vid bildandet. ►

►

Skatteregler för samfälligheter

Begreppet Rättighetssamfällighet

Fiskerättigheter som förvaltas gemensamt

En samfällighet är en egendom som tillhör flera fastigheter och som förvaltas gemensamt.

En rättighetssamfällighet består av rättigheter (i detta fall fiskerättigheter) som tillhör flera olika fastigheter och som ägs gemensamt.

I Skatteverkets anvisningar om samfälligheter (2006) och i en rättsutredning av LRF som gjordes 2001, samt i utredningen SOU 2009:53, som utgjorde underlag för moderniseringen av Lagen om fiskevårdsområden, LOFO, sägs i samtliga fall att en fiskevårdsområdesförening ska betraktas som en rättighetssamfällighet.

För mer information om ”Skatteregler för samfälligheter”, se Skatteverkets hemsida.

Gemensam förvaltning

Viltvårdsområden, fiskevårdsområdesföreningar och samfällighetsföreningar för samfällt fiske definieras alltså som rättighetssamfälligheter där de ingående fastigheternas fiskerätter förvaltas gemensamt av föreningen.

Fastighetens fiskerätt påverkas i sig inte av att hela eller delar av rättigheten förvaltas gemensamt i en rättighetssamfällighet.

Det finns två olika förvaltningsformer för en rättighetssamfällighet: föreningsförvaltad rättighetssamfällighet och delägarförvaltad rättighetssamfällighet.

Vid delägarförvaltning krävs att samtliga delägare är överens om alla beslut och förvaltningsåtgärder. Delägarförvaltning gäller till exempel för ett samfällt fiske, ett ”byafiske”, där man inte har bildat någon samfällighetsförening.

– Om man däremot bildar en samfällighetsförening för det samfällda fisket så övergår rättighetssamfälligheten från delägarförvaltad till föreningsförvaltad, säger Jan Andersson.

Förvaltning av samfälligheter regleras i Lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150).

En fiskevårdsområdesförening utgör, på samma grunder, en föreningsförvaltad rättighetssamfällighet där beslut om förvaltningsåtgärder kan fattas på stämman och i styrelsen.

Förvaltning av fiskevårdsområden regleras i Lagen om fiskevårdsområden, LOFO (1981:533)

Det är en förekommande missuppfattning att en fiskevårdsområdesförening är en ekonomisk förening, ideell förening eller liknande. En fiskevårds- ►

Fiskevårdsområdesföreningen är delägarbeskattad. Det betyder att föreningens överskott ska fördelas och beskattas av delägarna efter andelstal, oavsett om några pengar har fördelats och delats ut till ägarna.

DRYGT HÄLFTEN AV FÖRENINGARNA HAR ORGANISATIONSNUMMER

Vid en studie 2018 i Jämtland och Östergötland hade 120 fiskevårdsområdesföreningar (61 procent) aktivt låtit skaffa ett organisationsnummer.

I Jämtland innehar 97 föreningar (84 procent av länets underlag) ett organisationsnummer.

I Östergötland är motsvarande siffra 23 föreningar (29 procent av länets underlag).

109 föreningar, eller 56 procent, har stadgar som inte förbjuder utdelning.

I Östergötland tillåter stadgarna i 74 föreningar (94 procent av länets underlag) utdelning till medlemmarna. I Jämtland är motsvarande siffra 35 föreningar (30 procent av länets underlag).

Av de 109 föreningar vars stadgar tillåter utdelning har 24 föreningar (22 procent) tillämpat den möjlig- ►

► områdesförening definieras alltså som en föreningsförvaltad rättighetssamfällighet.

Organisationsnummer

Föreningen behöver organisationsnummer

En fiskevårdsområdesförening, eller en samfällighetsförening för fiske, blir en juridisk person i det ögonblick man valt sin första styrelse och antagit stadgarna.

För att kunna öppna ett bankkonto, träffa liknande avtal eller på annat sätt hantera pengar, ekonomi och överenskommelser behöver föreningen emellertid inneha ett organisationsnummer.

En samfällighetsförening, som bildas genom beslut av Lantmäteriet, får automatiskt ett organisationsnummer redan vid bildandet.

Bildandet av en fiskevårdsområdesförening, däremot, beslutas av länsstyrelsen som inte tilldelar föreningen något organisationsnummer. Föreningen måste därför själv ansöka om ett organisationsnummer hos Skatteverket. Det finns ingen särskild blankett för just fiskevårdsområdesföreningar; man får (aningen inkonsekvent) använda blanketten SKV 8400 för ideella föreningar. Under juridisk form på blankett anges: 98 Övriga svenska juridiska personer enligt särskild lag. Ansökan bör skickas in till Skatteverket snarast efter bildandet.

Till ansökan ska bifogas föreningens stadgar och underskrivet protokoll från det möte då föreningen bildades, samt förteckning över valda styrelseledamöter och vilka som är firmatecknare.

Ingen inkomstdeklaration

Säg ifrån om inkomstdeklaration

Ibland bifogar Skatteverket rutinmässigt blanketter för inkomstdeklaration i samband med att föreningen får ett organisationsnummer. Men det är ett misstag. En fiskevårdsområdesförening ska normalt sett inte inkomstdeklarera.

– För säkerhets skull ska man påminna Skatteverket om att föreningen är delägarbeskattad och inte är skattskyldig, och alltså inte ska ha egna blanketter för inkomstdeklaration, säger Jan Andersson.

Ibland förekommer det att en förening låter sin kassör, eller annan styrelseledamot, öppna bankkonto åt föreningen i sitt eget namn. Det kanske kan

Information om skatteregler för samfälligheter finns i Skatteverkets broschyr SKV 293.

tyckas enklast om föreningen saknar organisationsnummer och inte kan öppna eget konto.

– Om en styrelseledamot förvaltar föreningens pengar på ett personligt konto innebär detta att föreningen i praktiken lånar ut pengar till kontoinnehavaren, säger Jan Andersson.

Det är olämpligt av flera skäl. Om personen till exempel avlider låses föreningens tillgångar i ett dödsbo.

Föreningen ska alltså ha ett eget bankkonto, lämpligen med flera utsedda firmatecknare som var och en för sig har rätt att teckna föreningens firma.

Att en fiskevårdsområdesförening eller en samfällighetsförening är en juridisk person med organisationsnummer innebär i förlängningen också att föreningen kan försättas i konkurs.

Bokföringsskyldighet

Föreningen behöver bra bokföring

Strikt bokföringsskyldig är endast den fiskevårdsområdesförening eller samfällighetsförening som bedriver egen näringsverksamhet, har egna tillgångar som överstiger 1,5 miljoner, är moderföretag i en koncern eller har inskrivet i stadgarna att redovis- ►

► heten under något av de fem senaste åren.

6 föreningar i Jämtland (17 procent av länets underlag) och 18 föreningar i Östergötland (24 procent av länets underlag) har tillämpat utdelning under något av de fem senaste åren.

Noterbart är att samtliga 79 fiskevårdsområdesföreningar (100 procent) i Östergötland har stadgar som medger omrösning efter andelstal.

I Jämtland är motsvarande siffra 10 fiskevårdsområdesföreningar, eller 9 procent av de föreningar som svarat.

Genomsnittet för de båda länen är att 46 procent av föreningarna har stadgar som medger omrösning efter andelstal.

I Jämtland finns 4 föreningar som bedriver egen verksamhet i fristående företag. Bland dessa finns 1 aktiebolag och 3 ekonomiska föreningar.

I Östergötland saknas fristående företag.

Om delägarfastighetens andel av föreningens överskott är större än 1 500 kronor ska delägaren ta upp inkomsten i sin deklaration.

► ning ska upprättas enligt bokföringslagen.

En fiskevårdsområdesförening eller samfällighetsförening för fiske är normalt sett alltså inte bokföringsskyldig enligt lag.

En förening som inte är bokföringsskyldig ska dock i vart fall upprätta en förteckning över intäkter och kostnader, för att kunna presentera ett årligt resultat. Det behövs bland annat för att kunna tillhandahålla underlag för delägarnas inkomstdeklarationer.

Föreningen bör också upprätta ett förenklat årsbokslut med balansräkning och resultaträkning som underlag för delägarnas deklarationer (se nedan), även om föreningen själv inte ska deklarera inkomster.

Föreningens deklaration och beskattning

Föreningen är inget skattesubjekt

Både fiskevårdsområdesföreningar och samfällighetsföreningar för fiske är alltså föreningsförvaltade. Men de är delägarbeskattade.

– Det är viktigt att skilja mellan förvaltning och beskattning, säger Jan Andersson.

Varken en fiskevårdsområdesförening eller en samfällighetsförening är ett eget skattesubjekt. Föreningen ska följaktligen inte lämna inkomstdeklaration. Föreningens årsresultat ska istället deklareras och beskattas hos varje delägare efter andelstal.

– I vissa fall, när det gäller delägare där fiskerätten ingår i en privatbostadsfastighet, och som inte bedriver näringsverksamhet, måste föreningen även lämna kontrolluppgifter till Skatteverket för delägarnas andel av föreningens kapitalinkomster och resultat.

Skattedeklaration

Om föreningen har anställd a-skattande personal, eller arvoderade förtroendepersoner, måste föreningen, som alla arbetsgivare, lämna både skattedeklaration och kontrolluppgifter. Arvoden till förtroendepersoner betraktas som inkomst av tjänst.

En förening som betalar ut lön eller arvoden är skyldig att betala in särskild löneskatt, ”arbetsgivaravgifter”, månadsvis för varje individ, samt dra preliminär skatt på de löner och arvoden som betalats ut.

Skattedeklaration, månadsvis, finns hos Skatteverket.

Kontrolluppgifter på utbetalda löner och arvoden ska lämnas till Skatteverket i januari och omfatta utbetalningar under föregående år. Nedre gränsen för när kontrolluppgifter ska lämnas går vid 100 kronor. Skyldigheten att betala sociala avgifter går vid 1 000 kronor.

Utbetalda kostnadsersättningar för till exempel resor, drivmedel och andra utgifter behöver inte deklareras.

Fakturor från uppdragstagare och förtroendepersoner, som fakturerar sina arvoden eller omkostnader i egen firma, tas upp som vanliga utgifter ►

► i bokföringen. I det fallet behöver föreningen inte lämna skattedeklaration eller kontrolluppgifter.

Delägarbeskattning

Delägarna betalar skatt för föreningens överskott

Delägarbeskattning i en fiskevårdsområdesförening eller en samfällighetsförening innebär att föreningens årliga resultat, intäkter minus utgifter, fördelas på varje delägare efter andelstal, oavsett om några pengar alls delas ut till delägarna eller om pengarna ligger kvar i föreningens kassa, och oavsett om pengarna är öronmärkta för framtida fiskevårdsåtgärder.

– Det kan ju betyda att delägare i en fiskevårdsområdesförening eller samfällighetsförening tvingas betala skatt på pengar de aldrig sett eller fått, säger Jan Andersson, vilket kan göra att utdelning till delägarna blir mer angeläget.

För respektive delägarfastighet är 1 500 kronor tröskelvärdet för när en enskild delägare med näringsverksamhet blir redovis - ningsskyldig för inkomstskatt.

Räkneexempel 1

En fiskevårdsområdesförening som sålt fiskekort för 200 000 kronor och haft utgifter för 150 000 kronor får ett resultat på 50 000 kronor.

Om föreningen har fem delägarfastigheter med andelstal på 75 procent, 20 procent, 4 procent, 0,8 procent och 0,2 procent ska resultatet, 50 000, fördelas så att den beskattningsbara inkomsten för respektive delägarfastighet blir 37 500 kronor, 10 000 kronor, 2 000 kronor, 400 kronor och 100 kronor. Eftersom grundavdraget, skattskyldighetens nedre gräns, är 1 500 kronor behöver delägarna till de två sistnämnda delägarnafastigheterna inte deklarera sina andelar, medan övriga delägarna måste ta upp sina andelar av föreningens vinst i sina inkomstdeklarationer.

Räkneexempel 2

En fiskevårdsområdesförening har sålt fiskekort för 50 000 kronor och har haft utgifter för 40 000 kronor. Resultatet blir 10 000 kronor. Samtliga delägare har mindre än 15 procents andelstal. Inga inkomster behöver redovisas.

Ovanstående regler och exempel gäller när fis-

Ovanstående gäller när fiskerätten ingår i en näringsfastighet. Om fiskerätten däremot ingår i en privatbostadsfastighet gäller andra regler.
En privatbostadsfastighet ska redovisa både sin andel av föreningens kapitalinkomster och sin andel av föreningens intäkter från verksamheten.

När det gäller fastighetens andel av föreningens kapitalinkomster finns ett grundavdrag på 1 500 kronor.
De flesta föreningar har små kapitalinkomster (bankränta etc) och i praktiken når privatbostadsfastigheters andel av dessa kapitalinkomster sällan upp till 1 500 kronor.

För privatbostadsfastigheters andel av föreningens intäkter (t ex försäljning av fiskekort) gäller att man utgår från föreningens bruttointäkter (alltså inte nettoöverskottet efter avdrag för verksamhetens kostnader). Privatbostadsfastigheter får där göra ett schablonavdrag på 40 000 kronor . En privatbostadsfastighet som har ett andelstal på fyra procent kommer alltså upp i en beskattningsbar inkomst om föreningen säljer fiskekort för över en miljon kronor.

– Det här har ju blivit väldigt komplext, säger Jan Andersson, men det beror på att skattereglerna egentligen är utformade för andra typer av verksamhet, och när man då kopplar fiskevårdsområden och samfällighetsföreningar till dessa regler kan det bli så här. En privatbostadsfastighet ska redovisa både avkastning av kapital och ”ersättning för avyttring av produkter”. Men som tur är finns ett grundavdrag för kapitalinkomster och ett relativt högt schablonavdrag för fastighetens andel av föreningens intäkter, så skattskyldigheten blir bara aktuell i enstaka fall.

För en privatbostadsfastighet kan man göra sina skatteberäkningar hos Skatteverket.

Om det visar sig att man kommer upp i beskattningsbara nivåer ska detta sedan redovisas i deklarationen. Annars behöver inga inkomster redovisas.

Moms

Momsplikt över 120 000

En fiskevårdsområdesförening eller en samfällighetsförening som förvaltar fiske är numera redovisningsskyldig för moms när den årliga omsättningen överstiger 120 000 kronor. Det innebär i sin tur att de enskilda medlemmarna inte ska redovisa sin andel av föreningens utgående och ingående moms.

En förening som är momsredovisningsskyldig ska påföra 25 procent moms på fiskekortspriset och annan försäljning av varor och tjänster. För försäljning av livs - ►

► medel (t ex fiskprodukter för konsumtion) är dock momssatsen 12 procent (6 procent 1/4 2026 till 31/12 2027) , och för böcker och andra kulturprodukter är momssatsen 6 procent. En förening som omsätter mindre än 120 000 kronor är inte skyldig att redovisa moms. Inte heller delägarna behöver redovisa moms.

På motsvarande sätt gör en momspliktig förening avdrag för ingående moms på inköpta varor och tjänster.

Föreningens redovisning till delägarna

Styrelsen ska ta fram underlag för beskattning

Föreningens styrelse ska ta fram underlag så att delägarna kan räkna ut sin skatt. För detta krävs en uppdaterad fiskerättsförteckning med andelstal. Se sid 10–12.

Föreningen måste ha en färdig bokföring, eller inkomst- och utgiftsstat, samt ett fastställt resultat tidigt påföljande år. Ofta fastställs resultatet sent på våren.

– Föreningen måste dock ha uppgifterna tillgängliga för sina skattskyldiga delägare så att det blir möjligt att ta upp inkomsten i årets deklaration, säger Jan Andersson.

Skattskyldighet inträder om en näringsfastighets andel av föreningens resultat överstiger 1 500 kronor.

För privatbostadsfastigheter gäller andra regler för skattskyldighet.

Motstridiga lagar om fiskerättsförteckningen

Skattelagstiftningen kräver mer än LOFO

För att kunna fullgöra sina skyldigheter gentemot delägare och medlemmar behöver styrelsen hålla en uppdaterad fiskerättsförteckning. Styrelsen behöver även hålla en medlemsförteckning enligt LOFO:s definition på vem som är medlem i en fiskevårdsområdesförening.

Fiskerättsförteckningen är ett grundläggande dokument som möjliggör för föreningen att fungera och bedriva verksamhet.

Fiskerättsförteckningen är även underlag för medlemsförteckningen, som utgår från LOFO:s definition av vem som är medlem i föreningen. En medlem kan äga flera fastigheter. En fastighet kan vara samägd av flera personer; en samägd fastighet utgör en medlem. Även en person som inte äger fiskerätt kan erhålla medlemskap genom till exempel ett arrendeavtal.

I anslutning till medlemsförteckningen måste det också framgå vilka fiskerättsbärande fastigheter som drivs i näringsverksamhet och vilka fastigheter som är privatbostadsfastigheter.

Beskattning sker utifrån varje fastighets andelstal. Föreningen måste alltså hålla en uppdaterad andelsbaserad fiskerättsförteckning.

När man bildar en fiskevårdsområdesförening behövs, enligt LOFO, ingen andelsbaserad fiskerättsförteckning. Många föreningar har därför bildats med enbart en förteckning av ingående fastigheter, utan någon andelsberäkning. Detta är ett dilemma, då skattelagstiftningen kräver en sådan uträkning.

Genom att Lantmäteriet inte längre utför uppdateringar av fiskerättsförteckningar försvåras denna situation ytterligare. Sveriges fiskevattenägareförbunds tjänst fiskerätt.se erbjuder föreningar att få årlig uppdatering av sin fiskerättsförteckning.

Motstridiga lagar och sämre myndighetsservice kan alltså göra det svårt för fiskevårdsområdesföreningar att leva upp till de ekonomiska kraven.

Utbetalning till ägarna

Skilj på utbetalning och skattskyldighet

Faktisk utbetalning av pengar till delägarna har inget med delägarnas deklarationsskyldighet att göra. Föreningens resultat ska beskattas efter andeltal oavsett om pengarna ligger kvar i föreningens kassa eller om överskottet delas ut, delvis eller i sin helhet, som avkastning till ägarna. Det är alltså inte själva utbetalningen som man ska betala skatt på.

– Däremot kan man ju tänka sig att det uppkommer ett önskemål från ägarna om att få utdelning, åtminstone så att det täcker skatten, säger Jan Andersson. För föreningar som har skrivit bort möjligheten till utdelning i sina stadgar kan detta bli ett problem.

Utdelning till ägarna efter andelstal, liksom underlag för delägarbeskattning, förutsätter att det finns en aktuell andelsbaserad fiskerättsförteckning.

Fiskerätten är en del av fastigheten och utgör, liksom odlingsmarken och skogen, en areell resurs som ska kunna ge avkastning.

– Därför är det rimligt att en förening ska ha möjlighet att ge utdelning till delägarna, särskilt när ägarna ändå är skattskyldiga för sin del av resultatet, säger Jan Andersson.

”Fondering” av årliga överskott

Delägarna kan dra av fonderade utgifter

Eftersom verksamhetens överskott redan har beskattats av delägarna finns det inget som hindrar att pengarna ligger kvar i föreningens kassa under flera år, till exempel inför en större planerad investering eller kostnad (en större fiskevårdsåtgärd, produktion av en fiskevårdsplan eller andra kostnader ►

►som kräver flera års intäkter).

– Oavsett om pengarna ska användas och förbrukas i framtiden ska överskottet, som beskrivits ovan, lyftas fram och beskattas av delägarna varje år, säger Jan Andersson. I föreningens bokföring redovisas de ”fonderade” pengarna då som eget kapital. När den stora utgiften eller investeringen sedan äger rum kan utgiften fördelas och tas upp av delägarna, efter andelstal, som en kostnad. Delägarna får då ett avdrag och så att säga ”återbäring på skatten”.

För fiskerättsägare utan näringsverksamhet redovisas kostnaden istället som underskott av kapital.

Skatteregler för samfälligheter

Bilda bolag

Se upp för dubbelbeskattning

Skattefrågorna tar en annan vändning om föreningen bildar ett helägt dotterbolag/företag för drift av verksamheten. Bolaget (till exempel ett aktiebolag eller en ekonomisk förening) betalar då skatt och deklarerar moms för det årliga överskottet. Så länge bolaget behåller pengarna och inte ger någon utdelning till föreningen, som skapar överskott i fiskevårdsområdesföreningen eller samfällighetsföreningen, uppstår heller ingen skattegrundande inkomst för delägarna.

Om delägarna däremot ska få utdelning måste pengarna passera föreningen innan de delas ut. Delägarna får då skatta ”en gång till” för sin del av föreningens resultat och det uppstår en form av dubbelbeskattning, först i bolaget, sedan hos delägaren.

VIKTIGA FAKTA FÖR DEN EKONOMISKA ADMINISTRATIONEN

Ansökan om organisationsnummer

Beställ eller ladda hem blankett SKV 8400 från Skatteverket (skatteverket.se). Under juridisk form på blankett anges: 98 Övriga svenska juridiska personer enligt särskild lag.

Detta måste göras på fiskevårdsområdesföreningens eget initiativ. Obs att blanketten riktar sig till ”ideell förening”, men blanketten kan även användas av rättighetssamfälligheter. Obs att en samfällighetsförening automatiskt får ett organisationsnummer vid bildandet.

▼

Fyll i uppgifterna och skicka in ansökan till det skattekontor som gäller för föreningens län. Adressen till aktuellt skattekontor finns angivet på blanketten. Bifoga föreningens stadgar samt underskrivet protokoll från första mötet då föreningen bildades. En lista över aktuella styrelseledamöter och firmatecknare ska också bifogas.

Komplettera med information om att fiskevårdsområdesförening inte är skattesubjekt och alltså inte ska ha någon blankett för inkomstdeklaration.

▼

Organisationsnumret krävs vid kontakter med bank och vid andra liknande affärsavtal och kontakter.

Deklaration

En fiskevårdsområdesförening eller samfällighetsförening som har anställd personal eller arvoderade förtroendepersoner ska lämna skattedeklaration på Skatteverkets blankett SKV 463. Föreningen ska betala ”arbetsgivaravgifter” som består av särskild löneskatt och även dra preliminär skatt på de löner och arvoden som betalas ut.

Kontrolluppgifter på utbetalda löner och arvoden lämnas till Skatteverket på blankett SKV 2317.

Kontrolluppgifter för inkomst av kapital ska även lämnas för de delägare som har fiskerätten knuten till privatbostadsfastigheter.

Underlag till delägarna

Föreningens styrelse ska tillhandahålla underlag så att delägarna kan beräkna sin skatt. Det är fastigheternas andelstal som utgör underlag för beskattning.

En ”medlem” i en fiskevårdsområdesförening kan vara ägare till flera fastigheter, och en fastighet kan vara samägd av flera ägare. Beskattning sker på fastighetsnivå.

Delägare med fiskerätten i näringsfastigheter ska underrättas om sin andel av föreningens årsresultat, i de fall fastighetens andelen överstiger grundavdraget 1 500 kronor.

Delägare med privatbostadsfastighet redovisar både inkomst av kapital och ersättning för ”avyttring av produkter” (i själva verket andel av föreningens intäkter) i sin deklaration. För skattskyldiga privatbostadsfastigheter ska föreningen lämna kontrolluppgifter till Skatteverket.

Hjälp med bokföring och deklaration

För de flesta föreningar innebär den ekonomiska administrationen ökade krav på kunskaper och merarbete. För att lägga upp rutiner för den ekonomiska administrationen kan man behöva anlita professionell hjälp.